

סמלי הציבור, "האזרחי", 1955 *
מי היה הסוס?

ספות, אם כתוצאה של ריבוי טבעי, אם כמי שהצטרפו לתנועה הקיבוצית ולתנועת המושבים, ואם כעשירי העליות החדשות, שמצאו דרך להשתלב בצמרת הכלכלית. אך כל אלה נוספו על הבסיס הקיים, שדפוסיו העיקריים נקבעו בשנות השלושים.

כיצד קרה הדבר — עץ כך כי פרק הבא.

* השומרים אברהם שפירא מפתח-תיקוה ודרויון מכפר-סבא.

האנשים שעמדו בראש אירגוני העל הכלכליים, בעלי המפעלים הגדולים ומניגי מיפולגות הימין. הללו באו מן הבורגנות העירונית — תעשיינים, סוחרים, בעלי בתי-מלון ובתי-שעשועים ובעלי מיגרשים ובתיים, קבלנים למיניהם, וצמרת המיקצועות החופשיים — עורכי-דין ורופאים מצליחים. לפי מיספרי ממשלת ה-מנדט, עלו לארץ עד סוף שנות השלושים כעשרים וחמישה אלף בעלי-הון (בעל-הון חשב מי שברשותו היו אלף לא"י ויותר — סכום עתק באותם ימים, השווה לכמה מיליונים כיום). אם נוריד ממיספר זה את היורדים — ורבים מאד היו היורדים — נקבל אוכלוסיה בת כחמישים אלף נפש. מיספר זה מתאים, פחות או יותר, למיספר תושבי השכונות העשירות בערים הגדולות — רחביה וטלביה בירושלים, מרכז תל-אביב וצפונה, ושכונת הדר-הכרמל (ומאוחר יותר "אחוזה") בחיפה.

בשנות השלושים של המאה באו המחלי-טנים של היישוב מקרב אוכלוסיה של כמאה אלף נפש — עשרים עד שלושים אלף מישפחות, מתוך אוכלוסיה של כארבע מאות וחמישים אלף יהודים. אין פרוש הי דבר שבכל רגע נתון היה לכל אחת ממישפחות אלה נציג בין המחליטנים. אך אפשר יהיה לבדוק ולראות כי כל המחלי-טנות החשובות התקבלו על-יסוד האינטר-סים של מאה אלף האנשים הללו, על יסוד השקפת-העולם שלהם ועמדותיהם הפולי-טיות. אפשר יהיה לבחון ולראות כיצד התגבשו ככוח מלוכד, פחות או יותר, לא רק במיסגרות הפוליטיות, הכלכליות וה-צבאיות, אלא גם במיסגרות חברתיות ו-תרבותיות שזימנו להם את היכולת לעצב על-פי צלמם ודמותם את "דור ההמשך" של המחליטנים, ולשמור על השילטון "בי-תוך המישפחה".

מאז ועד היום נוספו לבסיס החברתי הזה של המחליטנים רבבות מישפחות נור-

עירוניים שבתקופה זו או אחרת היו קשר-רים לתנועה הקיבוצית או לתנועת-המור-שבים. בעיקרם, היו אלה אנשי העליה השנייה והשלישית. בשנות השלושים נור-תרו בארץ כ-2000 בלבד מעולי העליה השנייה, וכ-25 אלף מעולי העליה השלי-שית. אם נוסיף לכך את צאצאיהם ואתם שנוספו אליהם באמצעות קשרי נישואין (רבים מעולי העליות הללו היו רווקים-זכרים), נגיע למיספר של כ-35 אלף איש — כ-10 אלפים מישפחות. מתוכם, באמצע שנות השלושים, התגוררו כ-25 אלף בקיבו-צים, במושבים ובמושבות (שם ציפו להי-שלח להתיישבות במיסגרת גדודי-עבודה), וכעשרת אלפים בערים הגדולות. רבים מאד מאלה האחרונים היו פונקציונרים של ההסתדרות על מוסדותיה הכלכליים, החינוכיים והצבאיים, או עסקני "מיפולגות הפועלים".

מנהיגי אירגוני האיכרים השונים, שהיו בעת ובעונה אחת אירגונים כלכליים ופוליטיים. בסיסם החברתי היו איכרי הי מושבות הוותיקות, בעיקר צאצאיהם של עולי העליה הראשונה. אלה היו בעלי אד-מות ופרדסים גדולים, בעיקר במושבות השרון ויהודה, כחדרה, פתח-תיקוה, רחובות, ראשון-לציון ונס-ציונה. אם להסתמך על תוצאות הבחירות שבהן השתתפה הת-אחדות האיכרים, ועל מיספר חבריה של התאחדות זו, היתה זו אוכלוסייה של כ-10 אלפים נפש בשנות השלושים.

אנשי "היישוב הישן", בעיקר תושבי הערים המעורבות, ירושלים, צפת וטבריה. רבים מאלה היו יהודים אדוקים, שנמצאו מחוץ ליישוב המאורגן. עם זאת, ידעה מנהיגותם הפוליטית, הכלכלית והדתית ל-השתלב במאבק על חלוקת-העוצמה. האח-רים — בעיקר הספרדים — נשלטו בידי כמה עשרות מישפחות עשירות שעסקו בייבוא ובייצוא. גם כאן מדובר באוכלוסייה של כמה אלפי אנשים.

במשך זמן מה, כשהשינאה מלוכה יפה משני הצדדים, אפשר היה להגדיר את המצב כקיום של שתי יחידות נפרדות, אך זאת כתוצאה מהחלטה מודעת ומכוונת משני הצדדים.

האגדות הללו בדבר אפס-חיבותם של הערבים בארץ טפחו כדי להצדיק צד חשוב ביותר במדיניות המחליטנים. כך התאפשר להם להעלים את ממדיה האמי-תיים של בעיית הפליטים, לחתום על הס-דר עם המלך ההאשמי מעל לגבם של הפלסטינים, להתייחס לערבים, אזרחי י-ש-ראל, כאל מין פת-יעודף של היישוב הי-יהודי, לטעון בחוצפה תהומית שאין כלל עם פלסטיני, ולהתמיד עד עצם היום הזה בכיבוש הגדה-המערבית ורצועת-עזה. כל זה יכול היה להיעשות בלי שיינתנו, כמעט, הסברים לעם היושב בציון על טיבה של המדיניות הזאת — שכן מי צריך להתייחס אל אבק-אדם, אל ציבור בלתי-מוגדר של אנשים שאיש אינו יודע בדיוק כמה הם?

בסיס של

100,000

ה רבב האוכלוסיה היהודית בארץ-ישראל עיצב את מיסגרתה של עלית-המחליטנים, וקיומה המאיים של "הבעיה הפלסטינית" דאו זירו את גיבושה וליכודה. המחליטנים של תקופת היישוב — שהם ובניהם שולטים בישראל עד היום — הת-גבשו כצמרת מלוכדת במהלך שנות הי-שלושים, והגיעו מארבעה מקורות עיקריים:

● ההנהגה הפוליטית והכלכלית של המיפולגות ששלטו בהסתדרות, וההנהגה הצבאית של אירגון "ההגנה". הבסיס הי-חברתי שממנו גויסו המחליטנים הללו היה רחב, יחסית: כימעט כולם באו מהתנועות הקיבוציות ומתנועות המושבים, או מקרב

על קסטות אגפא זה מתנגן הרבה יותר טוב.

כשמוסיקה חשובה, חשובות קסטות אגפא להקלטה אמינה.

אגפא קארט להקלטה מקצועית.

אגפא סטריאו כרום למערכות משוכללות.

אגפא סופר פרו דינאמיק לניצול מירבי של איכות הצליל.

אגפא פרו-קולור להקלטה מושלמת.

פרסום: א. גלבוע